

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av mentalvårdslagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att mentalvårdslagen ändras. Syftet med propositionen är att förbättra rättsskyddet för patienter som får psykiatrisk vård oberoende av sin vilja genom att kräva att ett skriftligt beslut fattas om regelbunden psykiatrisk läkemedelsbehandling när patienten motsätter sig läkemedelsbehandling eller när patientens vilja inte kan klargöras. Patienten ska i fortsättningen ha möjlighet att överklaga ett sådant beslut i förvaltningsdomstol. Ett beslut om läkemedelsbehandling får dock verkställas genast trots att ändring har sökts, så att patienten kan garanteras en adekvat läkemedelsbehandling som ges på medicinska grunder och bedöms nödvändig. Målet är att få det rådande, och delvis oklara, rättsläget till den nivå som krävs av Europadomstolen och som är i enlighet med de centrala människorätts-konventionerna. Ändringen behövs också för att säkerställa en enhetlig nationell rättspraxis. Olika domstolar har i fall som i fråga om fakta motsvarar varandra meddelat avgöranden som avviker från varandra, vilket inte kan anses vara ändamålsenligt med tanke på tillgodoseendet av patienternas rättsskydd. Propositionen bidrar också till att genomföra regeringsprogrammet för statsminister Marins regering, enligt vilket självbestämmanderätten för personer som använder social- och hälsovårdstjänsters ska stärkas genom lagstiftning.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2023 och avses bli behandlad i samband med den. Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2023.

Lag

om ändring av mentalvårdslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i mentalvårdslagen (1116/1990) 22 b § 3 mom., 24 § 1–3 mom. och 25 § 1 mom., sådana de lyder, 22 b § 3 mom. och 25 § 1 mom. i lag 1423/2001 samt 24 § 1–3 mom. i lag 20/2016, som följer:

22 b §

Behandling av psykiska sjukdomar

Den läkare som behandlar patienten beslutar om undersökningar och behandlingar som ska utföras oberoende av patientens vilja. I fråga om regelbunden läkemedelsbehandling ska ett skriftligt beslut fattas, om patienten motsätter sig läkemedelsbehandlingen eller om patientens vilja inte är känd. Beslutet är i kraft högst så länge ett beslut om observation, undersökning eller vård enligt 2–4 och 4 b kap. är i kraft. Den behandlande läkaren beslutar också om att patienten ska hållas eller spännas fast medan behandlingen utförs eller att andra jämförbara, kortvariga begränsande åtgärder som är nödvändiga för vården ska vidtas.

24 §

Ändringssökande

Ett beslut av en sjukhusläkare om att någon ska tas in för vård eller hållas kvar för fortsatt vård oberoende av sin vilja, att regelbunden läkemedelsbehandling ska ges med stöd av 22 b §, att patientens egendom ska omhändertaras eller att patientens kontakter ska begränsas med stöd av 22 j § 2 mom. får överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen. Besvär ska anföras inom 14 dagar från delfäendet av beslutet. Bestämmelser i övrigt om ändringssökande finns i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019). I besvärärenden får uppgifter om patientens hälsotillstånd lämnas ut till andra parter än patienten endast med patientens samtycke eller i de fall som avses i 9 § i lagen om patientens ställning och rättigheter. Förvaltningsdomstolens beslut om omhändertagande av patientens egendom får inte överklagas genom besvär.

Beslut av Institutet för hälsa och välfärd om att en person oberoende av sin vilja ska tas in för vård eller om att vården ska fortsätta eller, i de fall som avses i 21 §, om att en person ska tas in på sjukhus för undersökning samt beslut som gäller meddelande av specialomsorger oberoende av patientens vilja får överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen enligt vad som föreskrivs i lagen om rättegång i förvaltningsärenden.

Ett i 17 b § 2 mom. avsett interimistiskt beslut av en sjukhusläkare om fortsatt vård av en patient och ett i 17 c § 2 mom. avsett interimistiskt beslut av Institutet för hälsa och välfärd om fortsatt vård av en patient samt ett i 17 b § 2 mom. avsett beslut av en sjukhusläkare om att en patient ska undersökas får överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen. Besvär ska anföras

inom 14 dagar från delfäendet av beslutet. Besvären kan behandlas i förvaltningsdomstolen utan att utlåtande begärs av den myndighet som har fattat det överklagade beslutet. Bestämmelser i övrigt om ändringssökande finns i lagen om rättegång i förvaltningsärenden. Beslut av förvaltningsdomstolen med anledning av besvär får inte överklagas genom besvär

25 §

Verkställighet och avbrytande av verkställigheten

Ett beslut om vård eller fortsatt vård oberoende av patientens vilja, om regelbunden läkemedelsbehandling oberoende av patientens vilja, om omhändertagande av patientens egendom eller om begränsning av patientens kontakter ska verkställas genast, även om beslutet ska underställas eller om ändring har sökts.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

Helsingfors den xx xxxx 20xx

Statsminister

Sanna Marin

...minister Förnamn Efternamn